

PRAVNA NORMA, PRAVNI AKT I SISTEM PRAVA

PRAVNA NORMA

Pojam norme

Reč norma potiče od grčke reči nomos i označava odredbu, zakon ili propis. Još je Protagora u svom spisu o počecima ljudskog društva rekao da je to nomos, odnosno pravilo ili zakon koji su ljudi stvorili dogovorom većine. Zapravo, većina je ta koja odlučuje šta se smatra jednakim, a šta ne.

Aristotel je smatrao čoveka bićem koje teži stvaranju države, a pravo polisa (države) je podelio na prirodno pravo i pozitivno pravo. Govorio je da se čovek ističe od drugih po tome, što je u stanju da stvori državu i što usvajanjem određenih normi ili pravila reguliše ponašanje u polisu (državi). Kasnije se u evropskoj pravnoj misli razvilo stanovište po kome su norma i vrednost u stvari međusobno povezane. Vrednosti utiču na odabir cilja delovanja, a norma uređuje cilj delovanja. Karakter vrednosti je apstraktan, a norme su promenljive i imaju konkretnije i jasnije određen karakter.

Društvena norma

Društvene norme su zahtevi pomoću kojih ljudi usmeravaju svoje radnje. Ako ti zahtevi nisu poštovani, sledi sankcija. Postoji podela na adresante i adresate. Adresanti su subjekti koji stvaraju norme, a adresati su subjekti koji norme primaju

Društvena norma je propis ili konvencija, jer predstavlja pravilo ponašanja. Ova norma predstavlja sredstvo, služi čoveku i teži usmeravanju ljudskog ponašanja u društvenim odnosima. Društvene norme se sastoje iz dispozicije i sankcije. I dispozicija i sankcija su pravila ponašanja. To su alternativna pravila ponašanja ili se primenjuju i jedno i drugo – nikako se ne primenjuju oba. Neprimenjivanje prvog automatski predstavlja uslov za primenu drugog. Dispozicija je zahtev po kome se adresati moraju ponašati. Sankcija predstavlja sredstvo kontrole i putem nje se adresanti sankcionišu zbog nepoštovanja zahteva koje propisuje dispozicija. Ukoliko su sankcije negativne, tada predstavljaju kazne koje imaju cilj da subjekta odvrate od nepoželjnog ponašanja. Postoje i pozitivne sankcije i to su nagrade za izvršeno pozitivno ili poželjno ponašanje.

Pojam pravne norme

Pravna norma je najbitniji deo prava. Pravo se sastoji iz pravnih normi. Ono je skup pravnih normi. Pravna norma je poslednji najprostiji element prava, koji se više ne može razložiti na prostije pravne elemente.

Pravna norma je pravilo o ponašanju ljudi koje je zaštićeno državnim aparatom za nasilje. Pravna norma predstavlja pravilo o jednom određenom ponašanju. Kao specifična merila uzimaju se objekt pravne norme, cilj, svrhe, instrumentalnost, subjekt donošenja, subjekt izricanja sankcija i pripadnost pravnom poretku. Kao subjekt prava norma reguliše društveni uticaj i odnose među subjektima. Pravila su sredstva koja služe čoveku. Svrhu norme čine red, mir, vrednost, sigurnost, pravda i opšte dobro.

Postoji podela na sociološke i etatističke norme. Sociološke su rezultat društvene zakonitosti i u slobodnom društvu mogu da nastaju, održavaju se, menjaju ili gase. Etatističke su one koje su rezultat ideologija koje unosi država u prirodno-pravni poredak. Najčešće su delo same države, a ispoljavaju se putem prinudnih odredbi. Pravna norma je obavezno pravilo. Pravno pravilo predstavlja sadržaj volje i misli za koji se vezuje zahtev kojim se pokazuje moguća posledica u slučaju udovoljenja ili neudovoljenja zahtevu. Pravna norma je zapovest o ponašanju ljudi. Zapovest je u tom smislu jer predviđa sankciju za slučaj da se ljudi ne ponašaju po normi.

Zapovest u ponašanju može biti uslovna i безусловna. Norme koje se donose za situacije koje treba da nastupe jesu uslovne, a zovu se i apstraktne, dok norme koje se odnose na situacije koje su već date jesu безусловne ili konkretne norme. Druga važna podela je podela normi na opšte ili generalne i pojedinačne ili individualne pravne norme. Opšte norme se odnose na neodređen niz slučajeva. Primer opšte: Svi studenti su dužni da plate školarinu! Pojedinačne norme se donose za tačno jedan određen slučaj, npr.: Marko Marković mora da plati kaznu od hiljadu dinara! Pojedinačna norma je norma koja se odnosi na jedan slučaj, a ne na neodređen kao opšta. Opšte se smatraju uslovnim, a pojedinačne безусловnim.

HIPOTEZA DISPOZICIJE

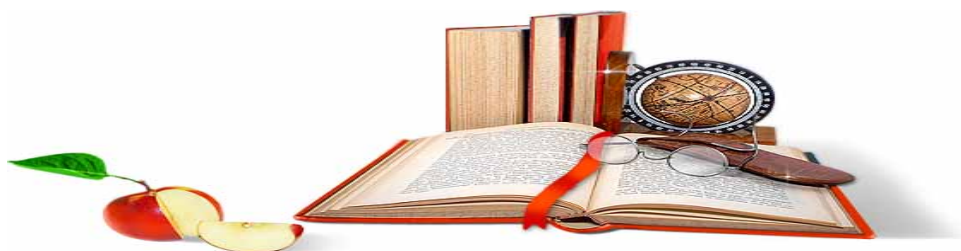
Hipoteza ili pretpostavka označava događaj koji još nije tu, koji se predviđa kao moguć, ali koji tek treba da se dogodi. Hipoteza dispozicije je deo pravne norme koji određuje činjenice čijim postojanjem je uslovljena obaveza ponašanja, odnosno dispozicija.

Hipoteza dispozicije je veoma važan element svake pravne norme. Pretpostavka može biti više ili manje određena, što znači da subjekti u njenoj primeni mogu imati manju ili veću slobodu odlučivanja. Kada je hipoteza određena potpuno, to znači da je uslov za primenu dispozicije tako određen da subjekt koji treba da primeni dispoziciju nema šta da odlučuje ni da bira. Pretpostavke se odnose na pravno relevantnu činjenicu koja je opšte poznata, očigledna, koja uobičajeno, normalno ili verovatno postoji, ali ne i apsolutno, neminovno u svakom slučaju.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET -----**

BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **SEMINARSKI**, **DIPLOMSKI** ILI **MATURSKI** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **BAZI** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD NA LINKU **IZRADA RADOVA**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **FORUMU** ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com